

Kulturredaktør Kathrine Tschemerinsky / kats@weekendavisen.dk
Redaktionsassistent Dea Binozi Layout Liv Ajse
Korrektur Lisbeth Rindholt, Anne Stummann og Signe Nordstrand

Fra en digital altertavle i Viborg Kunsthall søger verdens techmilliardærer om syndsforladelse. Installationen er det nye egnsteater Exit Stages første værk. Pressefoto: Mathias Lassen

MESSE ■ I Midtjylland har en tidligere konservativ minister og landets mest hyldede scenekunstner etableret et nyt teater – uden sal og sæder, men med en by i ryggen.

Faldne engle i Viborg

ASKER HEDEGAARD BOYE

Med slutningen af scenekunstinstallationen *The Church of Very Rich Angels* i østfløjen i Viborg Kunsthall, mærker jeg pludselig en kold hånd på min venstre skulder. Jeg vender hovedet og ser lige ind i Madame Nielsens store, petroleumsblå øjne. Hun skrider barfodet frem, kun iklædt et lyst lændeklæde.

Foran den store altertavle vender hun sig mod os, de knap 20 tilhørende, spredte de magre arme ud i et kors og fylder rummet med sin lyse, ru stemme. Derpå samler hun sig, før hun langsomt går samme vej tilbage mellem kirkebænkene. Hun berører kort en kvinde på kinden, før hun forsvinder i mørket bagerst i det højloftede lokale.

Forud er gået en halv times intens, ordrig messe i hyperkapitalismens digitale kirke. På altertavlen ses 13 af verdens techmilliardærer – Mark Zuckerberg, Elon Musk, Bill Gates, Jensen Huang, Jeff Bezos, Larry Page og alle de andre – animeret ved deepfaketeknologi. Under glorieerne bevæger både ansigter, skuldre og hænder sig, når de forgyldte barokportrætter på skift fører ordet på engelsk, hver med sin karakteristiske intonation og accent.

Syndsforladelse og tilgivelse er, hvad disse faldne engle søger hos publikum, intet mindre. For oprindeligt, argumenterer de, havde de jo faktisk et ønske om at ville befri mennesket fra dets historiske lænker. I stedet kom de som bekendt til at smede et sæt nye, nok gyldne, men endnu stærkere fangekæder.

»Forgive me,« indleder Bill Gates med sin staccatonasale Seattle-dialekt. »Forgive me for corrupting the most human words like 'friend', 'love' and 'like',« undskylder Mark Zuckerberg. »Forgive us for playing God,« beder Google-grundlæggerne Larry Page og Sergey Brin i kor. Alle giver de deres besyv med, skamfulde. Ja, selv den sydafrikanske præsidenthvisker Elon Musk lyder brødebetyngt: »Forgive me for provoking a new era of fascism.«

Den koncise tekst er skrevet af sceneinstruktør Christian Lollike og forfatter Madame Nielsen, iscenesættelsen er Lollikes med hjælp fra Anders Thruue Djurslev, scenograferne Ida Grarup og Jesper Clausen samt datalogen Aske Mottelson. *The Church of Very Rich Angels*, der kan opleves på Viborg Kunsthall de næste tre uger, er første afkast af Exit Stage, et nyt egnsteater i Viborg under ledelse af Lollike og den tidligere konservative videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen.

Sidstnævnte er teatrets bestyrelsesleder, og jeg taler med hende på gårdspladsen uden for den hvidkalkede kunsthall – et

tidligere brænderi med forsommerlig udsigt til Sønder sø – kort efter installationen, der vel i grunden også var en performance. Ja, giver det overhovedet mening at skelne?

»Vi vil 'ud over scenekanten', som betyder, at vi – ud over på vores egen Teaterscene på Viborgs tidligere kaserne – gerne vil præsentere scenekunst som her i en kunsthall. Fordi værket også har stærke billedkunstneriske elementer. Exit Stage underbygger de kunstneriske budskaber med ny teknologi, her deepfake og AI, og inviterer andre kunstneriske formater med i et tværfagligt arbejde,« siger Charlotte Sahl-Madsen.

Jeg spørger hende, om ikke alle teatre siger netop dét for tiden. Hun slår en latter op og giver mig ret – og præciserer så: »Vi mener det faktisk! Når vi til næste år præsenterer et scenekunstværk, der skabes sammen med et stort symfoniorkester og tilmed får en dynamisk visuel side, så er vi langt ude over den traditionelle opfattelse af teater. Vi fusionerer teater, performance, installations- og billedkunst, litteratur og lydkunst med ny teknologi og nye scener. Det vigtigste er, at vi leverer råstof til eftertanke og får publikum til at reflektere over deres opfattelse af sig selv og verden. Ingen må forlade Exit Stage upåvirket.« Den lollikeske metode, kalder Sahl-Madsen det.

I EFTERÅRET GODKENDTE Slots- og Kulturstyrelsen Viborg Kommune og Exit Stages ansøgning om at drive et egnsteater de kommende fire år. Det betyder, at Sahl-Madsen og Lollike forpligter sig på at skabe mindst to årlige forestillinger og et *open call* til gengæld for tre millioner kommunekroner, hvoraf Slots- og Kulturstyrelsen dækker cirka halvdelen. Ambitionerne er imidlertid større.

Sahl-Madsen står i spidsen for en bestyrelse, der blandt andre tæller AROS-direktør Rebecca Matthews og Tuborgfondets forperson, Trine Nielsen. Hun fortæller, at man snart kan præsentere flere betragtelige donationer til produktion og formidling. Som selvejende institution er Exit Stage politisk blåtæppet, men med ubetinget kunstnerisk frihed.

Christian Lollike har sin familie og hverdag i København og vil kun være at finde i Viborg i udvalgte perioder. Charlotte Sahl-Madsen, der var minister for videnskab, teknologi og udvikling i Lars Løkke Rasmussens VK-regering, er bosat »med udsigt til rådys« på Venø i Limfjorden og har desuden andre bestyrelsesposter i ind- og udland at tage sig af.

On ground har Exit Stage – ud over det, Sahl-Madsen kalder for »en i sandhed arbejdende bestyrelse« – chefproducent Jane Lyngbye Jensen, der er forhenværende leder af Viborg Animation Festival. Større er teatrets faste organisation endnu ikke. De skiftende kunstneriske teams sammensættes fra værk til værk og tæller en hær af freelancere. En model, der giver teatret fleksibilitet.

Så langt har byen givet de nytilkomne medvind. I sidste uge afholdt teatret en større paneldebat, kaldet Exit Business

Brunch, på Teaterscenen. Her debatterede folk som Morten Hesseldahl (tidligere direktør for Gyldendal og Det Kongelige Teater), instruktør og dramatiker Rebekka Boyding, kommunens kulturdirektør Lars Stentoft, professor Maja Horst, der er dekan på Arts på Aarhus Universitet, og Lollike selv foran omkring 70 virksomheds- og institutionsledere.

»Vores forestillinger tager afsæt i Viborgs historiske temaer som tro, magt og demokrati. Og vores tilgang er laboratorieagtig. Vi har planer om at holde oplæg før forestillingerne og debatter efter. Vi har som ambition at inddrage alle byens gode kræfter: kirkerne, biblioteket, gymnasierne, VIA University College, byens ikoniske trykkeri Nørhaven og selvfølgelig byens animationsmiljø,« siger Charlotte Sahl-Madsen.

Siden 1989 har Viborg huset The Animation Academy, som har markeret sig som en af Europas mest anerkendte anima-

På altertavlen ses 13 af verdens techmilliardærer – Mark Zuckerberg, Elon Musk, Bill Gates, Jensen Huang, Jeff Bezos, Larry Page og alle de andre – animeret ved deepfaketeknologi.

tionsuddannelser med en række studielinjer inden for animation, visualisering og digital fortælling.

Men hvorfor lige Viborg af alle steder, spørger jeg Charlotte Sahl-Madsen: »Jeg er selv født i Holstebro (50 kilometer vest for Viborg, *red*) og er vokset op med Odin Teatret. I dag huser byen også et balletakademi og et anerkendt dansekom-

VIBORGS HISTORIE ER vanskelig at komme uden om: domkirken med krypten fra 1125, de gamle konger, middelalderens magtcentrum, reformatoren Hans Tausen og afslutningen på Grevens Fejde, hjemstedet for den jyske højadel og senere Hedeselskabet, der søgte »at fremme frugtbarheden af de jyske heder«.

Det kan godt være, at de lidt længere sydpå, i unge Herning, kalder sig for Jyllands handelshovedstad og tager tilløb til at

opføre Vesteuropas højeste tårn, Bestseller Tower, men det var Viborgs snapsting, et enormt pengemarked, som helt op i 1800-tallet havde afgørende betydning for den jyske kapital- og ejendomshandel samt udveksling af nyheder og modestrømninger i både tråd og tanke.

Der er dog også en mere konkret årsag til, at Exit Stage nu findes i Viborg. Efter at Lollike i 2023 stoppede som chef på teatret Sort/Hvid i København, blev han kontakten – og hyret som konsulent – af Viborg Kommune, som ønskede at trække på hans erfaring i forsøget på netop at få rejst et egnsteater i byen. Før sidste års ansøgning blev Lollike spurgt, om ikke han kunne tænke sig at stå opført med titel af »teaterchef«.

»Det havde jeg ikke den store lyst til,« fortæller Christian Lollike over telefon, »jeg var netop stoppet som chef på Sort/Hvid og ville ikke være daglig leder igen, så vi opfandt en ny og sjovere titel til mig: kurator«. En titel, der peger på det tværfaglige og siger noget om, hvor vi gerne vil hen.

Til efteråret har Exit Stage premiere på *Knæfald*, skrevet af førnævnte Rebekka Boyding og forfatter og præst Kristian Ditlev Jensen. En forestilling i en endnu ikke bestemt kirke om »en biskop, der kommer i tvivl«. I 2026 er det planen at opføre en virtual reality-forestilling med produktionsstudiet Khora, der har specialiseret sig i VR og AR (augmented reality). Her skal Lollike selv iscenesætte.

I det hele taget vil teknologi – som både form og betydningsbærer – være et omdrejningspunkt for Exit Stage, der vil undersøge de muligheder og risici, tidens techvælde byder.

»Jeg er ikke selv den bedste til teknologi,« nærmest undskylder Christian Lollike. »Men jeg er bestemt heller ikke teknologiforskrækket, jeg synes, det er vildt interessant at se, hvad mennesket er i stand til at udrette,« understreger han og fortsætter:

»I forhold til *The Church of Very Rich Angels* er det spændende jo, at de mænd, som i dag er techmilliardærer, formentlig oprindeligt var drevet af ønsket om at gøre verden bedre. De var idealister, men så endte de et helt andet sted.«

Mens jeg taler med Charlotte Sahl-Madsen på gårdspladsen ved Viborg Kunsthall, lister Madame Nielsen, iført rødt fra top til tå, ud af bygningen. Tidligere på dagen har hun afholdt en anden messe om tilgivelse i Vestervang Kirke i vestbyen. Det kan være svært at se, hvor virkeligheden ender og kunsten begynder i Viborg i disse dage.

Jeg spørger den tidligere minister, om ikke hun er bange for en dag at få en akutopringning fra Silicon Valley med et sagsanlæg for AI-krænkelser. Hun ler: »Tjoh, måske lidt ... men vi agerer i kunstens tjeneste, ikke kapitalismens.«

The Church of Very Rich Angels.
Viborg Kunsthall. Til 6. juni 2025.